

LUND UNIVERSITY

Dendrokronologisk analys av Slottsgatan, mellan Tullportsgatan och Fisktorget i Jönköping, Småland

Hansson, Anton; Linderson, Hans

2023

Document Version:
Förlagets slutgiltiga version

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):

Hansson, A., & Linderson, H. (2023). *Dendrokronologisk analys av Slottsgatan, mellan Tullportsgatan och Fisktorget i Jönköping, Småland*. (Dendrorapporter i Lund; Vol. 2023:10). Lund University.

Total number of authors:
2

General rights

Unless other specific re-use rights are stated the following general rights apply:

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Read more about Creative commons licenses: <https://creativecommons.org/licenses/>

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

LUND UNIVERSITY

PO Box 117
221 00 Lund
+46 46-222 00 00

10 Februari 2023

Nationella Laboratoriet för Vedanatomi och Dendrokronologi, rapport nr 2023:10
Anton Hansson & Hans Linderson
DENDROKRONOLOGISK ANALYS AV SLOTTSGATAN, MELLAN
TULLPORTSGATAN OCH FISKTORGET I JÖNKÖPING, SMÅLAND

Uppdragsgivare: Jönköpings läns museum, Dag Hammarskjölds plats 2, Box 2133, 550 02 Jönköping.
(Kontaktperson: Susanne Haltiner Nordström, susanne.nordstrom@jkpglm.se)

Område: Jönköping **Prov nr:** 41640-41657 **Antal sågprov:** 18

Dendrokronologiskt objekt: Rustbädd (41640-41643, 41657), Söderliggande tomt (41644-41650), Byggnad söder om gatan (41651-41654), Tomtgräns (41655-41656)

Resultat:

Dendro nr:	Provnr;	Trädslag	Antal år (2 radier om ej annat anges)	Splint (Sp) Bark (B) Vankant (W)	Datering av yttersta årsring i provet	Beräknat Fällningsår E(Efter) V(vinterhalvåret)	Kommentarer; (vågat dateringsförslag inom parantes)
41640	DP1	Tall	43	Sp 32, W	Ej datering		
41641	DP2	Gran	43; 3	W	(1656)	Ej säker	(V 1656/57)
41642	DP3	Gran	47	W	(1658)	Ej säker	(V 1658/59)
41643	DP4	Gran	54	W	(1664)	Ej säker	(V 1664/65)
41644	DP5	Tall	84; 3	Sp 40, W	1661	V 1661/62	
41645	DP6	Tall	43	Sp 30, W	Ej datering		
41646	DP7	Gran	7	W	Ej datering		
41647	DP8	Tall	130	Sp 43, Nära W	1656	1656-1666	
41648	DP9	Tall	41+ew	Sp (25), W	Ej datering		
41649	DP10	Tall	37	Sp, 25, W	Ej datering		
41650	DP11	Gran	30	W	Ej datering		
41651	DP12	Tall	51	Sp 37, W	Ej datering		
41652	DP13	Tall	67	Sp 37, W	(1654)	Ej säker	(V 1654/55)
41653	DP14	Tall	57	Sp 32, W	1645	V 1645/46	
41654	DP15	Tall	24+ew	W	Ej datering		
41655	DP16	Gran	20	W	Ej datering		
41656	DP17	Tall	156; 4	Sp ?, Ej W	1550	E 1550	(1550-1620)
41657	DP18	Tall	58	Sp 43, W	(1640)	Ej säker	(V 1640/41)

Kommentarer till ovanstående resultattabell

Det undersökta virket korrelerar ej inbördes och har i många fall under 50 årsringar vilket har försämrat dateringsmöjligheten generellt i uppdraget.

Från rustbädden i gatan (prov 41640-41643, 41657) har inget prov daterats säkert. De tre proven av gran (41641-643) har mindre säkra dateringsförslag på vinterhalvåret 1656/57, 1658/59 respektive 1664/65. Prov 41657 har även ett mindre säkert dateringsförslag där förhöjda korrelationer mot 1640 tyder på att virket kan vara avverkat vinterhalvåret 1640/41.

Bland de undersökta proverna i relation till den söderliggande tomten (41644-41650) har två prov daterats. Virket till prov 41644 har avverkats **vinterhalvåret 1661/62** medan virket till prov 41647 har avverkats någon gång **1656-1666**. Dessa två prov skulle alltså kunna vara avverkade vid ett gemensamt tillfälle. Övrigt virke har inte gått att datera på grund av det få antalet årsringar.

Från proverna i relation till byggnaden söder om gatan (41651-41654) har prov 41653 daterats till **vinterhalvåret 1645/46**. Prov 41652 har ej säkert gått att datera men förhöjda korrelationer mot 1654 tyder på att virket kan ha avverkats vinterhalvåret 1654/55.

Från proverna från tomtgränsen (41655-41656) har stubben, prov 41656 daterats. Provet saknar synlig splintved, men provets kurvatur tyder på att vankanten inte ligger allt för långt utanför den yttersta uppmätta årsringen. Prov 41656 har således säkert avverkats **efter 1550**, mest troligt någon gång mellan 1550-1620.

Det säkert daterade virket korrelerar bäst mot småländska referenschronologier vilket indikerar att virket är hämtat från Småland och kan därför vara lokalt avverkat. Dock pekar den dåliga inbördes korrelationen mot att virket inte har ett gemensamt ursprung.

Beskrivning av tabellen ovan

"Dendroidentitetsnummer", är en unik identitet för varje prov hanterade på laboratoriet.

"Antal år", årsringar som är analyserade i vissa fall har det inte varit möjligt att mäta årsringsbredden, då har årsringarna räknats, vilket har markerats med "+n".

I samma kolumn förekommer någon gång noteringen "ew" eller "lw" dessa termer härrör från engelskans early wood (vårved) och late wood (sommarved) och beskriver graden av den yngsta/sista årsringens utveckling. Detta indikerar att virket är avverkat på sommaren.

"splint, vankant, bark" indikerar hur många årsringar som saknas i provet. Förutsatt att provet går att datera och man har vankant eller bark i provet så får man en årsexakt datering (extrema undantag finns). "nära vankant" uppges när det finns indikationer om detta, till exempel i fältanteckningar eller om en sågskiva följer en naturlig kurvatur i rundvirket. Om vankant (den rundade avslutningen av virket där barken har försvunnit) saknas och splinten syns kan man beräkna fällningsåret med hjälp av splintstatistiken för olika trädslag och förhållanden. Vanligtvis används 17 ± 7 år på ek och en mer varierad bild på tall med en maximal variation på ± 20 år. Saknas splinten ("ej sp") anges en så kallad "efterdatering" (*terminus post quem*). Virket får då en äldsta möjliga datering. Teoretiskt kan virket vara hur ungt som helst men mer troligt handlar det om upptill några tiotal år senare avverkning än angivna efterdatering. Detta diskuteras vanligtvis i rapporten. Anges sp=0 menas splinten observeras utanför ytterst/yngsta årsring men årsringen är inte inmätt eftersom den inte är komplett.

"Datering av yttersta årsring i provet", är alltid årsexakt vid en datering. Om provet inte kan korsdateras med en daterad dendrokronologisk serie anges "ej datering". Detta uppträder oftast vid ett litet årsringsantal (unga/snabbvuxna/kraftigt nedbrutna träd), udda trädslag (i Sverige är ek och tall bäst), för få prover från den undersökta konstruktionen, störd tillväxt etc.

"Beräknat fällningsår" här görs en beräkning utifrån dateringen av den yttersta årsringen i provet och hur många årsringar som beräknas saknas i provet. Felmarginalen som anges täcker mer än 95 procent av proverna. Finns barken eller vankanten kvar på provet ges dateringen påföljande vinterhalvår om inga andra noteringar har gjorts. Vinterhalvåret avser trädets viloperiod så att ingen årsringsbildning sker i stamvirket, viloperioden påbörjas normalt i augusti och pågår till maj söder om Norrlandsgränsen (ungefär Dalälven). Stamvirkets viloperiod blir succesivt längre mot fjällens trädgräns.

Hans Linderson, Laboratorieföreståndare, Lunds Universitet